

בענין: הקובלנה נגד הרוקח איזידור הולצברג

צו לפי סעיף 56 לפקודת הרוקחים (נוסח חדש) תשל"ז – 1981

הרוקח איזידור הולצברג (להלן הנקבל), ניהל, ביחד עם שותפו יואב שרגיל בית מרקחת בשם בני ברח' דיזינגוף בתל-אביב. רשויות המכס ניהלו חקירה גבי היבטים הנוגעים להם בעסקי בית המרקחת. במסגרת חקירה זו הם גבו מהנקבל הודעה, שהוגשה מאוחר יותר כמוצג בהליך המשמעתי נשוא צו זה.

המדובר הוא בהודעה שסומנה ת/20. ההודעה מתרכזת בעיקר בעסקים שהתנהלו בין בית המרקחת לבין אחד בשם [REDACTED] (להלן – [REDACTED]). לפי הנאמר בהודעה בית המרקחת מכר ל [REDACTED] ללא מרשמים תכשירים שניתן למוכרם רק כנגד מרשמים.

כפי שנתברר מאוחר יותר היקף המכירות הללו היה גדול והוא הסתכם במהלך השנה וחצי במהלכה נעשו העסקאות, בכ- 220,000 ₪. לשאלה איזה שימוש עשה איתי בהיקפים גדולים כל-כך של התכשירים אותם קנה השיב הנקבל "אני לא יודע מה הוא עשה עם הכמות הנ"ל והתרופות שהוא קנה אצלי משמשות בעיקר לפתוח גוף", חרף העובדה שהתוויתם של תכשירים אלו היא למטרות אחרות לגמרי, ובחן פיתוח הורמונים גבריים, תרופה לסרטן השד, גרימת השתנה, והורדת לחץ דם. לשאלה אם הוא ניסה לברר לאיזה שימוש קנה איתי תכשירים אלו, השיב הנקבל שהוא לא עשה כך משום ש"אני מבין שזה לפתוח גוף ויתכן שיש לו חברים... הוא קונה עבורם". הוא הבהיר בהמשך ש"מבחינת משרד הבריאות אני מחויב לקבל מהלקוח מרשם רופא ואז למכור לו את התרופות, אולם אני בפועל לא קיבלתי מאיתי מרשם רפואי". לשאלה מדוע עשה כך הוא השיב "רציתי למכור ולהרוויח מה שיותר ויש תחרות גדולה בענף... והרבה בתי מרקחת מוכרים ללא מרשם".

התרופות אותן הזכיר הנקבל בת/20, (שהן בעיקרן של דבר סטרואידים) הן: פרוורין, פרגיל, נולמדקס די וספירונול. התוויתן של תרופות אלו הן לסרטן השד, להשתנה או הורדת לחץ דם ולפתוח הורמונים גבריים.

לחשלת התמונה אוסיף שבמהלך הדיון המשמעתי בו אנו עוסקים כאן, הוגש בין השאר המוצג ת/1 שהוא מעין דף מידע לצבור אודות סטרואידים והסיכון בשימוש בהם. בדף זה נאמר בין השאר ששימוש בסטרואידים יכול להגביר את הסיכון להתקפי לב, שבץ במוח, להעלות את לחץ הדם, לגרום לנפיחות בקיבה, לבחילה ולהקאות (גם של דם), ליצר אבנים בכליות, לפגוע באברי המין, לגרום לסרטן בכבד, להגדיל את בלוטת הערמונית, ולא ציינתי אלא חלק מכלל הסיכונים שפורטו באותו דף מידע.

אין תימה שנוכח המידע הכלול בהודעה ת/20, העבירו אנשי המכס העתק מההודעה לרשויות המתאימות במשרד הבריאות. האחרונים התייחסו, לפי עדויות שהובאו במהלך ההליך המשמעותי, בחומרה למה שנכתב בהודעה. הם ערכו ביום 29.12.05 בדיקות בבית המרקחת ואלו העלו אי תקינות בפעילותו גם בנושאים אחרים, הכל כמפורט בהמשך. ממצאי בדיקות אלו (שהתרכזו לפי עדויות שניתנו בחליך המשפטי בפרובירון, פרניל, ונולדקס דל) הניבו קובלנה שהוגשה ביום 21.11.06 ע"י המשנה למנכ"ל משרד הבריאות נגד הנקבל. הקובלנה כוללת את "פרשת א", המתוארת בקובלנה כמכירת "כמויות גדולות של תכשירים חייבי מרשם.... מבלי ש(הקונה) הציג מרשמים", ואולם היא מוסיפה ומתייחסת גם לממצאי בקורת שנעשתה בבית המרקחת ביום 28.12.05 ולפיה נמכרו בו משך חודשים סירופ טוסוסד לקונה אחד, גם זאת ללא מרשם. הקובלנה מתייחסת גם למרשמים שיש לתעדם ולשומרם ואולם שלא תועדו בפנקס המרשמים ולא נרשמו כלל, וכן למכירת סמים מסוכנים לפי "מרשמים מזויפים".

לפי האמור בקובלנה נערכה כחצי שנה לאחר הבדיקה האמורה (ב-21.6.06) מה שכונה "ביקורת משלימה" ונמצא שבמהלך התקופה שבין שתי הביקורות המשיך הנקבל והנפיק "תכשירים חייבי מרשם ללא מרשם רופא". המדובר הוא ב-4 כדורי סיאליס, שני משאפי ונטולין, ו-30 כדורי פרופסיה שחרגו מהכמות שנרשמה במרשם רופא.

כל המעשים הללו עולים, אליבא דקובלנה, לכדי ביצוע עבירות משמעת של מכר תכשירים חייבי מרשם ללא מרשם, מכירה סיווגית של תכשירים, מכירת תכשיר שלא לפי התוויתו המאושרת, מכר תכשירים שלא על פי תוואי השווק המפורטים בתעוד המרשם, וכיבוד מרשמים מזויפים.

בשל כל אלו מיחסת הקובלנה לנקבל הפרה של סעיפי הפקודה הבאים:

א. "התנהגות שאינה הולמת את המקצוע כאמור בסעיף 56 (א) (1) לפקודת הרוקחים (נוסח חדש) תשמ"א – 1981 (להלן הפקודה).

ב. "ירשלנות גסה במלוי תפקידו כאמור בסעיף 56 (ב) (3) לפקודה.

ג. התמדה בהפרת חוראת הפקודה כאמור בסעיף 56 (4) לפקודה.

עם הגשת הקובלנה מינה שר הבריאות, במצוות סעיף 56 (ב) (2) לפקודה, ועדה שתשמע את שיש לנקבל לאמר, שתרכז את החומר הרלבנטי כולו, ושתביא בפניו את המלצותיה. הועדה שמעה עדויות ובכלל זה את העדות היחידה מטעם הנקבל, היא עדות הנקבל עצמו, וביום 22.6.09 העבירה לשר הבריאות דו"ח לפי סעיף 56 (ב) (3) לפקודה. נוכח האצלתו אלי של סמכויות שר הבריאות לפי סעיף 56 (א) לפקודה, הועבר הדו"ח אלי.

לבי"כ הנקבל היו ויש מספר השגות מקדמיות הנוגעות כולן להליך המשמעותי. אחת מהטענות היא שבהיות חבר הועדה, מגיסטר ישראל פארן, איש משרד הבריאות הכפוף למנכ"ל משרד הבריאות,

(שהוא מקור הסמכות להגשת הקובלנה), הוא איננו כשיר לכהן כחבר בוועדה הצריכה להכריע, בין השאר, אם גישת המנכ"ל כפי שהיא מבוטאת בקובלנה נכונה. טענה זו נדחתה, ובצדק, על ידי הוועדה, והיא נדחית גם על ידי.

סעיף 56 (ב) (2) לפקודה קובע שהרכב הוועדה יכלול, בין השאר, את המנכ"ל, זאת חרף העובדה שהוא נמנה על אלו הרשאים להגיש קובלנה. בהערת אגב אעיר שרובן ככולן של הקובלנות מוגשות על-ידי המנכ"ל (או מי שהואצלה לו סמכות המנכ"ל) ולא ע"י קובלים פרטיים. אני עצמי, שסמכויות שר הבריאות לפי סעיף 56 לפקודה (וסעיפים מקבילים בפקודת רופאים ובפקודות אחרות) הואצלו אלי לפני מספר שנים, לא ראיתי עד כה הליך משמעותי שנפתח שלא על דרך קובלנה שהמנכ"ל או מי מטעמו חתום עליה. בין כך בין אחרת החוק לא רק שלא ראה פגם בכך שהמנכ"ל (הקובל) יהיה גם חבר ועדת המשמעת, אלא שקרוב לודאי שהוא ראה יתרון בכך. אחרי ככלות הכל, עובדות הקובלנה אינן עובדות שהמנכ"ל עצמו קלט אותן ומעיד עליהן. אלו הן עובדות על פעילות רפואית שנאספו ע"י גורמים שונים שהביאו אותן לידיעת המנכ"ל. החלטת המנכ"ל לבחון את ההשלכות המשמעתיות של עובדות אלו, כמו גם את עצם נכונותן של העובדות, היא החלטה עניינית ומקצועית טהורה. בנסיבות אלו לא ראה החוק שיש חשש של פגיעה במראית פני הצדק, או בצדק עצמו, אם המנכ"ל או מי מטעמו, ישתתפו בבדיקה. הפרכת עובדה הכלולה בקובלנה אינה פוגעת בקובל, כשם שאישורה אינה מטיבה עם הקובל. נוכח תפישת עולם זו של החוק יהיה זה מופרך לקבוע שאסור למנכ"ל (או למי מטעמו) לבצע את מה שהפקודה מורה שעליו לבצע.

באותו הקשר, אם כי במישור אחר, נדחית גם הטענה שיש לפסול את פעילותי שלי ככל שהוא נובעת מהאצלת סמכויות שר הבריאות. בבסיסו של טעון ב"כ הנקבל ניצב אותו הגיון. ב"כ הנקבל סבור שבעובד מדינה (שהוא תנאי מוקדם רצוי להאצלת סמכות השר) אני כפוף לשר, ובתור שכזה יש חשש שאפעיל שיקולים בלתי ענייניים בשל המורא כביכול להחליט בניגוד לדעת השר. בראש ובראשונה אינני כפוף לשר הבריאות, בנוסף לכך אינני יודע לא במקרה זה ולא במקרה אחר כלשהו מהי עמדת השר, אם בכלל הוא גיבש עמדה באיזה מהנושאים השונים הנידונים בקובלנות. בנוסף, כל כולה של ההאצלה (שאין הכרח לעשותה מכח הדין), לא באה לעולם אלא משום שהשר סבר שמראית פני הצדק מצדיקה האצלה כזו. מן המפורסמות הוא שפעילות גורמים פוליטיים יכולה להיתפש בצבור כמושפעת מלחצים ומשיקולים זרים. כדי להסיר חשש כזה, ראה השר המאציל להרחיק ממנו והלאה את קבלת ההחלטות שיש בהן גוון מעין משפטי. טענה זו נדחית אף היא.

טענה נוספת מתייחסת לכך שצעד פורמלי שהיה צריך להנקט, כתנאי למינוי של מגיסטר ישראל פארן כחבר ועדה לפני המינוי, ננקט לאחריו. המעוות, שנבע מאי תשומת לב מספקת, תוקן בטרם הוחל בדיון, והוא לא גרם לנוק כלשהו. בנסיבות אלו נדחתה הוועדה את הטענה, ואף אני דוחה אותה.

יותר ממש יש בטענה שהעלה ב"כ הנקבל כנגד ניסוח כתב הקובלנה. הקובלנה נוסחה כך שכל המעשים הבלתי תקינים המיוחסים לנקבל, פורטו והושמו ב"סל" אחד. מנגד, וכמקשה אחת, הושמו

כל עבירות המשמעת ב"סל" אחר. התוצאה היא שלפי פשוטו של מקרא כל אחת מעבירות המשמעת בקובלנה מתיחסת לכל אחת מהעובדות הבלתי תקינות שבוצעו ע"י הנקבל. בצדק טען ב"כ הנקבל שזכותו של נקבל היא לדעת איזה עבירות משמעת מיחס כתב הקובלנה לכל אי תקינות הנכללת בו. מקריאת הקובלנה עולה ברור שאפילו הפרשנות המרחיבה ביותר איננה יכולה ליחס את כל עבירות המשמעת הנטענות בקובלנה לכל אחד מהמעשים הבלתי תקינים הנטענים בקובלנה.

יתירה מזו, הקובלנה מתאפינת בהכללה בלתי מוגדרת של מספר עובדות המפורטות בה. דוגמא לכך, בין השאר, הוא השימוש במילים "כמויות גדולות של תכשירים", קבלת תרשימים מזוייפים והנפקת תכשירי חייבי מרשם על פיהם, "כמויות ניכרות של תכשירים" לא נשמרו. המשותף לכל אלו הוא אי התייחסות, ואי מתן פרוט מספיק, דבר המקשה על החפץ להתגונן.

יש אמנם מצבים בהם ניתן לכלול בקובלנה טענות כלליות מהסוג האמור, למשל כשהנקבל נתן (כדוגמא בלבד), עוד בטרם הגשת הקובלנה הודאה על כך שהוא ניפק כמויות גדולות של סם משך מספר חודשים. אם הקובל לא חקר ובדק את העובדות לפרטיהן, והוא מבקש להסתמך על ההודאות בלבד הוא יכול לציין בקובלנה שההסתמכות היא על לשון ההודאה. הנקבל יודע במקרה כזה על מה מדובר והוא יכול לנסות להפריך את העובדות היוצרות את העילה הנטענת כלפיו. הוא יכול למשל לנסות ולהפריך את עובדת מתן ההודאה, או את תוכנה ועוד כיוצא בזה. אולם טענה סתמית על כמות גדולה, הטענת בתוך הקובלנה, ללא תיחומה בדרך כלשהי איננה מאפשרת לנקבל להתגונן כראוי, והיא יכולה אף להביכו.

חלקם הגדול של פגמים אלו תוקן במהלך הדיונים בפני הועדה. חלקם האחר נבלעו בנימוקים אחרים השוללים את הנפקות של ממסר פריטים שיוחסו לו בכתב הקובלנה, הכל כמפורט בהמשך. בנסיבות אלו, לא היה בפגם הכללי המתואר כאן כדי לפגוע בנקבל, ואין לי צורך להתייחס לענין זה מעבר לאמור כאן.

בסיכומיו בפני הועדה (עי' 6 לשיבת יום 24.11.08) אמר ב"כ הקובל, עו"ד ברג, ש"אנחנו רואים את מה שנקרא פרשת [REDACTED] (היא כזכור פרשת [REDACTED] - 1.1) כפרשה עיקרית ואנו רואים כל מיני פרשיות אחרות (הנטענות בקובלנה - 1.1) שהן שוליות ולא באותה רמת חשיבות ...". דברים אלו הם נכונים ונכוחים, וטוב שהם הוצגו כך. החומרה היתירה של פרשת איתי נובעת מהכח המצטבר של מספר גורמים, שכל אחד מהם חמור לעצמו.

א. הפסול רב ההיקף של תכשירים נעשה לאחר הפעלת שיקול דעת ציני ומרושע ע"י הנקבל ושותפו. בחקירתו הנגדית של הנקבל (שיבת יום 9.1.08 עי' 41 ואילך) תיאר הנקבל את הדרך בה שקלו השניים את השאלה אם להיכנס למסלול הפסול. וכך הוא אומר:

תשובה: הוא (1.1 - [REDACTED]) פנה לשותפי שרגיל יואב שהוא מעוניין לרכוש את הדברים האלה, השותף פנה אלי אם אני מסכים, אני נורא התלבטתי,

- ומכיוון שהיינו במצב כלכלי מאוד מאוד לא טוב אני הסכמתי.
- שאלה: מה היה ההתלבטות שלך אתה יכול להסביר?
- תשובה: המוסרית שלי אישית.
- שאלה: למה, אולי תרחיב קצת מה.
- תשובה: כי כמו שאתה אמרת, הן תרופות שחייבות מרשם ולא היה לו מרשם.
- שאלה: יואב פנה אליך כרוקח אחראי?
- תשובה: לא.
- שאלה: למה הוא פנה אליך?
- תשובה: מה זאת אומרת למה הוא פנה אלי?
- שאלה: למה הוא פנה כשהוא שמע על העסקה, אמרת שהוא פנה אליך.
- תשובה: כי אנחנו שותפים, היינו שותפים.
- שאלה: הוא חשב שצריך הסכמה של שניכם לעסקה הזאת?
- תשובה: אני מניח שהוא חשב שאני אשים לב אם הוא עושה את זה מאחורי גבי.
- שאלה: אני רוצה להבין, אתה הזמנת את זה מהספק את התרופות?
- תשובה: גם אני.
- שאלה: ואז איך זה עובד, איתי אמר לכם מה הוא צריך ואתם הזמנתם?
- תשובה: כן.
- שאלה: או הוא הזמין ואז ביקשתם, איך, תסביר לנו בדיוק את השתלשלות העסקה.
- תשובה: הוא היה מתקשר אלי טלפונית ואומר שהוא צריך איקס וואי זד דברים, היו מזמינים, הוא היה בא יומיים שלושה אחרי או משהו כזה ומקבל את הסחורה.
- דברים אלו אושרו וחוזקו בהודעתו מיום 14.2.06 של שותפו של הנקבל (יואב שרגיל) בפני חוקרי רשות המיסים. וכך הוא אומר בין השאר בהודעה זו.

"לפני כשנה וחצי נכנס אלינו א. שאל אותי ואת איזידור (הוא הנקבל - ו.ז.) אם אפשר לקנות מאיתנו תרופות מסוימות, בכמויות בלי מרשם רופא. ביקש לרכוש תרופות מסוג פרגנית, פרווירון, גולדבדקס, ספירינול אנו יודעים שתרופות אלו משמשות לצורך פיתוח גוף, אנו הסכמנו למכור לו זאת וסיכמנו שהוא יתקשר, הוא שלם במזומן בלבד ... (הסיבה למכירות היתה) בגלל המצב הכלכלי, הוא סיפר לנו שהוא מוכר את התרופות למפתחי גוף".

ב. הנקבל הודה שהתווית התכשירים, כפי שפורטה לעיל היתה ידועה לו. בא כוחו טען שהוא לא ידע שהתכשירים נקנו שלא לשם עשיית השימוש המותרות, ואולם לא רק שזו טענה מיתממת כשמדובר במוכר מקצועי מאוד, וברכישת על ידי אדם אחד, לאורך זמן ובהיקף

- גדול, וכשידוע לכל דבר השימוש לפתוח גוף הנעשה בתכשירים אלו, אלא שענינו הרואות שהכוונה להשתמש בתכשירים שלא להתוויה המאושרת היתה ידועה לנקבל.

ג. המניע שדרבן את הנקבל לעשות את האסור היה מניע כספי בלבד. סיכוני הנזק שיכול להיגרם למשתמשים, חומרתו של הנזק, והיקף האנשים העומדים בסיכון לנזק עקב השימוש בתכשירים לא מיתן את תאוות הבצע שקיננה בלבו הנקבל.

בכל הנסיבות הללו וכפי שאמרתי, היה זה נכון וטבעי שעו"ד יונתן ברג ידגיש בפני הועדה שפרשת איתי היא הפרשה העיקרית הכלולה בהליך זה.

לצד ההיבט העיקרי האמור של הליך המשמעת, כלל ההליך מה שכונה בצדק ע"י עו"ד ברג כעניינים שוליים. ב"כ הנקבל כוון במהלך הדיון חלק גדול ממאמציו להיבטים אלו וטרח לציין בהקשר זה מספר טענות הראויות להישמע. כך למשל הוא טען שהקובל לא הוכיח את הנאמר בסעיף 11 (א) לקובלנה על ניפוק ע"י הקובל, שלא על פי מרשם, של כדורי סיאליס, משאפי ונטולין ו-30 כדורי פרופסיה. בקובלנה מיוחסות מכירות אלו לנקבל. הקובל הסיק עובדה זו מהנתונים שמצא במחשב בית המרקחת בו נרשם שמכירות אלו בוצעו על ידי מי שנושא בקוד של מספר "1". קוד זה מיוחס לנקבל. במהלך הדיון הסתבר שקוד זה שימש את רובן המכריע של המכירות שנעשו בבית המרקחת זאת, גם בתקופה בה הנקבל היה בחו"ל. קשה לכן לראות בקוד המחשב בלבד אסמכתא מספקת לייחוס המכירות לנקבל. הדברים נכונים שבעתיים נוכח העובדה שעלה בידי הנקבל להוכיח שכדורי הפרופסיה שלא גובו במרשם הונפקו לא ע"י הנקבל אלא ע"י הרוקחים האחרים של בית המרקחת. בנסיבות אלו יש לדחות את כל טעוני הקובלנה בנושא זה.

תוצאה דומה, אם כי בשל הנמקה אחרת, חלה גם על המכירה בסיטונות, וגם על מכירת תכשירים שלא על פי תוואי השוק המפורטים בתעודת הרישום וגם לכיבוד מרשמים מזויפים. אם אני מבין נכון, הרי שטעון אחרון זה מתייחס לטענת הנקבל שהיה על הנקבל לדעת מתוך עיון בלבד במרשם שהוא לא תקין, ויש חשש שמדובר בזיוף. הקובל ביקש להסיק ששיבוש שיש לדבריו במרשם או ביותר ממרשם אחד היה צריך להדליק אצל הנקבל נורה אדומה. השיבוש מתבטא בכתיבה שגויה של מונח כלשהו, ומה שמצופה, לדעת הקובל, מאיש מקצוע הוא להבחין מיד ששיבוש מסוג זה מעלה חשד לזיוף. אם אכן המרשם שמדובר בו כולל שיבוש כזה, איננו יכול להיות מוכרע ע"י הדיוטות. נכון יהיה לצפות שאיש מקצוע יאשר או לא יאשר את עומק השיבוש. צריך היה איפוא להעיד בענין זה איש מקצוע, או לחילופין לשמוע מפי אנשי המקצוע בועדה שזהו המצב במקרה זה. זה גם זה לא נעשה. הועדה בדו"ח לא התייחסה ספציפית לטענות הנקבל והסתפקה בהמלצה לאמץ את כל האמור בכתב הקובלנה על קרבו ועל כרעיו. וכך נותרנו "ההדיוטות" ללא הכרעת מומחים גם בנושא חשד הזיוף.

הפריט היחיד הנכלל בחלק השולי של הקובלנה שיש הוכחה לגביו הוא הפריט המתיחס למסירת "גירסאות שונות לשאלות שהופנו (אל הנקבל - ו.ז.) בפניו בביקורת". בפרוטוקול שימוע שנערך לנקבל עוד לפני הגשת הקובלנה (מוצג ת/19), אמר ב"כ הנקבל (שנוכח בשימוע) ש"אני מסכים שהתשובות שניתנו ע"י הרוקח איזידור הולצברג במהלך הביקורת אינן נכונות ואינן הולמות. מקובל עלינו כי יש למסור תשובות נכונות ואמיתיות לביקורת..."

נושא השימוע גורר אותי להתייחסות לטענת הנקבל שתפסה נפח חסר פרופורציה מתוך כלל הטענות שהוא טען. השימוע האמור נעשה בעקבות מימצאי הביקורת הראשונה (29.12.05). במהלך השימוע נאמר לנקבל שמשרד הבריאות יסכים להמשך פעילות בית המרקחת "תחת רוקח אחראי אחר...". דברים אלו מבטאים את החלטת משרד הבריאות לשלול מהנקבל את התואר ואת הסמכויות של רוקח אחראי, שהיו לו עד אז. כך אכן נעשה ומאז ועד היום, הנקבל, שסגר את בית המרקחת, ומוצא את פרנסתו כרוקח שכיר בשני בתי מרקחת, איננו מכהן כרוקח אחראי. על בסיס פרשת הרוקח האחראי בנה לעצמו הנקבל תילי תילים של נורמות, כוונות, ופרשנויות שאין להם בסיס של ממש.

כמו במקצועות ברי רשיון אחרים, גם רוקח נזקק לרשיון כדי לפעול ככזה (סעיף 5 לפקודה), הפקודה קבעה, בין השאר מה מותר לרוקח לעשות, ומה אסור למי שאינו רוקח לעשות. במסגרת המותר, יכול רוקח להיות (מקץ שנתיים מקבלת רשיונו) אחראי לבית מרקחת.

החוק הסדיר וקבע את התנאים לפתיחה ולהחזקה של בית מרקחת. התנאים להפעלת בית מרקחת, הם שבית המרקחת צריך להיות "מסור לניהולו המקצועי ולפיקוחו של רוקח אחראי שאישר לכך המנהל". האחריות המוטלת עליו היא "לביצוע הפעולות המקצועיות של בית המרקחת ולמלא הוראות פקודה זו וכל דין אחר הנוגע לבית המרקחת" (סעיף 10 לפקודה). סעיף זה מטיל אחריות ומסדיר את דרך הפעלת בית המרקחת. הוא איננו משליך כהוא זה על החובות המוטלות על רוקח כרוקח. מי שנתמנה רוקח אחראי נותר להיות רוקח, כפי שהיה קודם לכן. מינוי זה איננו משחרר רוקח "סתם" (היינו שאיננו רוקח אחראי), גם לא עובד אחר של בית המרקחת מאחריות שיש לו, אם יש לו, ללא קשר לקיומו או אי קיומו של רוקח אחראי בבית המרקחת. אם רוקח "סתם" רקח תרופה בדרך לא נכונה, יכול להיות שהרוקח האחראי יהיה אחראי גם לכך, ואולם, אין בכך כדי לגרוע מאחריותו של הרוקח "סתם" שהוא היה מי שרקח ברשלנות תרופה. כיוצא בזה יהיה כפוף כל רוקח "סתם" לכל הלכות המשמעת שנקבעו בסעיף 56 לפקודה, ללא קשר לשאלה אם רוקח אחראי נושא גם הוא באחריות לאותם מעשים או גם למעשים אחרים.

הנקבל חדל להיות רוקח אחראי בתחילת 2006, ואולם אין זה נכון כפי שטען בא כוחו כמעט כטענה מרכזית, שמאז הוא פשט את "מחלצות האחריות". אם נעשה על ידו לאחר מכן מעשה או מחדל הנופלים למסגרת עבירות המשמעת שבסעיף 56 לפקודה הוא יישא בגינם באחריות. כך למשל אם במסגרת היות הנקבל בעלים של בית המרקחת, הוא כרוקח "סתם" (ולאו דווקא כרוקח אחראי),

איננו דואג להפעלה תקינה של בית המרקחת, לא תעמוד לו ההגנה שהוא אינו אחראי רק משום שהוא אינו רוקח אחראי.

האבחנה הפורמלית נטולת המציאות המשפטית לפיה רוקח שהוא בעלים של בית מרקחת אינו אחראי לנעשה בבית המרקחת, כיוון שהוא אינו רוקח אחראי, איננה נכונה. כל הטענות המבוססות על תפישת עולם זו, כפי שנטענו ע"י ב"כ הנקבל נדחות. אני מאשר את החלטת הועדה מיום 4.1.09 (היא זו המכונה החלטת ביניים), ולפיה האחריות המשמעתית של הנקבל איננה קשורה ואיננה מושפעת מאחריות רוקח אחראי.

לסיכום, הנקבל נמצא אשם ע"י הועדה בכל העבירות הקשורות לפרשת איתי וכן לעבירות הקשורות לבדיקה מ- 21.6.06. ארועים אחרונים אלו מייחסים לנקבל אישית (להבדיל מאחריותו לנעשה בבית המרקחת). בנוסף לאלו הוא נמצא אשם במסירת גרסאות לא נכונות לאנשי משרד הבריאות.

כפי שהובהר לעיל לא הוכחה אשמתו האישית של הנקבל בארועי פרשת הביקורת מיום 21.6.08 המפורטים בסעיף 11 לקובלנה. אינני יכול שלא להעיר שאילו היה הנקבל מואשם בפעילות זו בשל אחריותו לנעשה בבית המרקחת שבבעלותו ו/או משום שידע ו/או עצם עיניו והתעלם מהמעשים הלא תקינים שנעשו בבית המרקחת, ספק אם היה נחלץ מהרשעה גם בשל מעשים אלו. אולם משעה שהאישום המשמעותי בקובלנה מתייחס בנושא זה אך ורק לפעילותו האישית והישירה של הנקבל, לא ניתן להרשיעו בביצוע עבירות משמעת אלו. השמטה זו משמיטה גם את הקרקע מהאישום של התמדה בהפרת הוראות הפקודה.

לעומת זאת אני מאמץ, כפי שכבר נאמר את המלצות הועדה גבי עבירות המשמעת האחרות, על כל המחדלים והמעשים שמדובר בהם.

בטעון לענין אמצעי המשמעת שראוי לנקוט בהם גרס ב"כ הקובל שמעשי הנקבל מצדיקים את התלית רשיונו לשמונה שנים. הועדה ציינה בדו"ח מיום 22.6.08 שמעשיו של הנקבל "מצדיקים נקיטת צעדים משמעתיים... (שצריכים להיות) ברמה של התליות הרישון... (זאת) להתענה אישית... ולהרתעת עמיתים מביצוע סטיה מהוראות הנוהל המקצועיים ומכללי חוק...". ואולם סברה שהצעת ב"כ הקובל היא מחמירה מדי, והדברים נכונים שבעתים נוכח העובדה שהנקבל סגר, עקב קשיים כלכליים, את בית המרקחת שלו, והוא עובד כשכיר בשני בתי מרקחת על "כל התוצאות הכלכליות הנובעות מכך". בנסיבות אלו הענישה המוצעת ע"י הקובל נראתה לה כאמור חמורה מדי. היא התחזקה בדעתה נוכח שביעות רצון מעסיקיו הנוכחיים של הנקבל מעבודתו.

על רקע כל אלו קמה מחלוקת בין חברי הועדה. הרוב סבר שהתלית רשיון לששה חודשים היא הענישה המשמעתית הראויה. המיעוט (עו"ד לוי) סבר שתקופת התליות הרשיון צריכה להיות 15 חודשים. החומרה שבמעשי הנקבל, בעיקר "בפרשת איתי" כפי שתוארה על ידי לעיל בפרוטרוט, אינה

עולה בקנה אחד עם מה שמצופה מדמות המופקדת על בראות הציבור. מה שעשה הנקבל מגיע לכדי מעילה ביסוד המונח בבסיס מקצועו ועיסוקו, זאת משום שהוא מסר למי שאיננו מוסמך לכך תכשירים ששימוש בלתי מבוקר בהם, ועל אחת כמה וכמה שימוש בתחום תחורג מההתוויה המותרת, יכול להיות הרה סכנות, עד כדי סיכון לחיים עצמם.

בהפקדת הכח והסמכות להנמיק תכשירים כאלו בידי הוקחים טבועה ומקופלת החובה להשתמש בכוחות ובסמכויות אלו בדרך ראויה, ומכל מקום להתרחק מכל מעשה שיש בו חשש לפגיעה בצבור. הנקבל ושותפו דנו ודשו בנושא, והחליטו כזדון וביוזעין לבחור ברע.

הצעת ב"כ הקובל היא אמנם חמורה, ואולם כך גם המעשים שנעשו ע"י הנקבל. האמצעים המשמעותיים הראויים שהיה צריך לנקוט בהם אינם רחוקים מהצעת ב"כ הקובל ואולם חוששני שלא ניתן להפעילם במקרה זה. בענייננו נכנס גורם נוסף שיש לשקלו.

שותפו של הנקבל היה שותף מלא לשיקול הדעת הפסול שהופעל, להחלטה שנפלה אצל השניים לבחור בדרך הרע, ולביצוע הלכה למעשה של המכירות לאיתי. במהלך השימוע אמרו אנשי משרד הבריאות לנקבל שהרשויות שוקלות להעמיד לדין משמעתי גם את השותף, ואולם השניים נוקפות, ועל אף שהיו בידי הרשויות תשתיות ראיות מספיקות להגשת אישום משמעתי, לא נעשה בענין זה דבר, גם לא הובהר לוועדה אם ומתי ייעשה משחו בכון זה.

הפעלת אמות מידה שונות כלפי אנשים ומקרים שביצעו מעשים זהים בעיקרם, מעוררת תחושת אי צדק קשה. נקל לתאר את תחושות הנקבל בראותו לנגד עיניו כיצד הוא הופלח לרעה לעומת אדם שעשה בדיוק את מה שהוא עשה. וזהו סוג המקרים הנכלל בקטגוריה של מעשים שראוי לראות אותם כמזכים בסעד מן הצדק.

בשל כך ורק בשל כך אין זה ראוי למצות את חדין עם הנקבל בלבד, ובכל הנסיבות הללו יתחלה רשיונו של הנקבל לשנה, וכך אני מחליט.

12.09

תקופת התליות הרישון תחל ביום

5.8.09

ניתן היום

נשיא (בדימוס) של יחמ"ש המחוזי בירושלים